

Familj

Arkiverat

Helga tillsammans med barn. Okänt årtal. Ur Helga Andréassons fotoalbum.

Helga från Krokslätt blev missionär i Afrika

På 30-talet reste Helga Andréasson från Krokslätt till Sydafrika för att bli missionär. Det här är historien om hennes liv och om den svenska missionen i utlandet. Helga befann sig även i Sydafrika under en historiskt konfliktfylld period, som präglades av både världskrig och kriser i landet.

Helga föddes 1904 och växte upp på Matildebergsgatan i Mölndal. Hon var äldst i en syskonskara på fem och hade två bröder och två systrar. Efter att folkskolan var avslutad, utbildade Helga sig vidare till sjuksköterska.

Hon sökte därefter vidare till diakoniutbildningen vid Bräcke Diakonigård i Göteborg. När hon sen blev färdig diakonissa tog hon en tjänst inom Svenska kyrkans mission (SKM) i Sydafrika.

1931 reste Helga till England för en kort period. Där studerade hon engelska för att förbereda sig inför arbetet som missionär. Efter studierna reste hon från London till Sydafrika med en fraktbåt. Fraktbåtarna gick även från Göteborg, varifrån Helga senare kom att göra resor till och från Afrika.

Resan till Sydafrika gick ned över Kanarieöarna där de stannade för att fylla på proviant. Sen fortsatte de till

Sydvästafrika där de gjorde stopp i vissa hamnar. Sen fortsatte båtarna till Port Elizabeth och East London innan missionärerna gick av båten i Durban.

Vad som drev Helga att ta steget att bli missionär i Afrika vet vi ingenting om. Vi kan bara spekulera om att hon någon gång under sina uppväxtår eller genom sin utbildning kom i kontakt med lockelsen att arbeta utom-

lands som missionär. Herman Gustavsson, som var Helgas kollega, arbetade tillsammans med henne som präst under 1950-talet i Sydafrika.

Det saknas uppgifter om vilken plats Helga kom till 1931, året då hon kom till Sydafrika. Många missionärer tillbringade sin första tid på Oscarsbergs missionsstation, ursprungligen kallad Rorke's Drift, där de förbereddes inför det kommande arbetet.

Det svenska missionsarbetet var bland annat förlagt till den sydöstra provinsen Natal. Målet var att föra in den kristna tron och hjälparbetet bland zuluerna som bodde där.

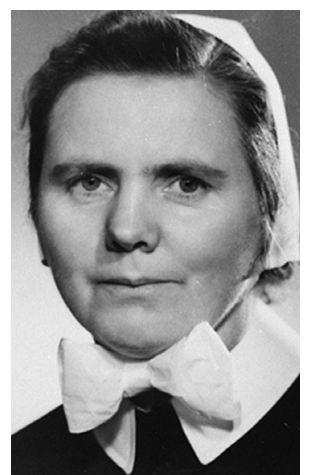
Inom diakonin arbetade sjuksköterskor och diakonis-

sor tillsammans med prästerna. Deras dagliga arbete bestod då av sjukvård, råd och stöd till afrikanerna. En diakonissa kunde till exempel skjutsa en sjuk person för att få rätt vård eller ge annan nödvändig hjälp.

Kvinnliga missionärer var oftast ensamstående. De drevs av sin tro och sitt kall. De kvinnliga missionärerna kunde bidra med skolundervisning och sjukvård och var pionjärer i det moderna svenska biståndsarbetet.

Sydafrika var vid den här tiden ett land som beboddes av afrikansk ursprungsbe-folkning. Men också ättlingar till de holländska och brittiska kolonisatörer som sedan ett par århundraden hade intagit landet.

1910 bildades den Sydafrikanska unionen som en koloni under den brittiska kronan. Två år efteråt bildades ANC, African National Congress, en sammanslutning av organisationer, rådmän och kyrkliga samfund som hade som syfte att sammanföra alla afrikanska folkgrupper

Helga Andréasson.

och verka för afrikaners fria rätt till utbildning och självstyre.

När Helga kom till Sydafrika hade svenska missionärer redan verkat i landet i över 50 år. Svenska kyrkans mission i Sydafrika startade redan på 1870-talet, i Zululand och Natal samt i Johannesburgsområdet.

De flesta av Svenska kyrkans missionsstationer var lantegendomar. Många afri-

BILDER: MÖLNDALS STADSMUSEUM

Grupporträtt på Helga tillsammans med andra missionärer.

Helga med vänner. Okänt årtal. Ur Helgas fotoalbum.

Helga står bredvid några bybor i Sydafrika, omkring 1931. Ur Helgas Andréassons fotoalbum.

kaner var anställda och levde där, liksom missionärerna från Sverige. De arbetade på gårdarna som trädgårdsmästare, kokerskor, hushållerskor med mera.

Helgas kollega Herman Gustavsson talar om tre ben som en missionsstation bygger på: gudstjänster, skolor och diakonin. Flera av dem hade och har fortfarande, sjukhus eller sjukhem där man vårdade sjuka och äldre. På missionsstationerna hölls gudstjänster utomhus och i de kyrkor som fanns.

Till en missionsstation hörde också flera utstationer. Det var mindre platser eller byar där man tog emot sjuka, arbetade med skolverksamhet och genomförde gudstjänster. På utstationerna arbetade missionärerna med afrikanerna, planerade arbetet där och hjälptes åt med olika uppgifter.

De afrikanska flickorna sökte sig till missionsstationerna av olika skäl. Det kunde vara en flykt från ett oönskat äktenskap eller en längtan att lära sig läsa.

1937 bodde Helga på mis-

sionsstationen Swartfolozi och arbetade som sjuksköterska och diakonissa. Arbetsuppgifterna innebar att ta emot sjuka och arbeta på utstationerna. För det mesta tog Helga bil när hon skulle ta sig ut till de mindre byarna men ibland tog missionärerna sig dit per häst, då ridvägen var kortare.

I maj 1938 reste Helga hem till Sverige, via Hamburg, ombord på fartyget Pretoria. Helga reste sedan tillbaka till Sydafrika i september 1939, strax efter att andra världskriget brutit ut. Vid ankomsten började hon sitt arbete igen på en annan missionsstation, Appelbosch nära staden Dundee. Hon arbetade som husmor vilket innebar att hon hade ett stort ansvar över sjukhemmet där. Under samma år flyttade hon till Ceza missionsstation under två år.

1946 kom Helga tillbaka till Appelbosch och stod år 1948 som sjukvårdsansvarig på deras sjukhus, där hon arbetade med TBC-sjuka. Efter andra världskriget var det brist på mycket i Sydafrika, och sjuk-

På Mölndals stadsmuseum finns två av Helgas fotoalbum bevarade i museets öppna magasin.

huset behövde byggas ut. Det gick till exempel inte att få tag i cement. Helga lyckades ändå på något sätt få fram cement och en ny avdelning kunde byggas. Vid den här tiden hade Appelbosch sjukhus inga egna läkare, istället kom distriktsläkare och hela ansvaret över sjukhuset var Helgas.

Under åren i Afrika fick Helga besök av både vänner och familjemedlemmar minst ett par gånger. Det var Helgas mamma, en syster och en bror som kom. Enligt Helgas kollega Herman Gustavsson, var det extra roligt när familje-

medlemmar kom på besök. Det skojades och pratades mycket.

Missionärerna hade tillgång till svenska tidningar men de var alltid en månad gamla. Tidningarna kom med postbåtar som också tog emot passagerare. Visst måste missionärerna ha saknat sitt hemland, men många valde ändå som Helga att stanna hela sitt yrkesliv eller längre i Afrika.

Som missionär levde man med sitt arbete, det blev en livsstil. Arbete och privatliv var tätt sammanflätade. De som arbetade på missionsstationen bodde i regel också där eller i anslutning till den. Men missionärerna hade också semester precis som om de hade arbetat i Sverige. Helga återvände till Sverige ett flertal gånger, och ibland stannade hon flera månader innan hon åkte tillbaka till sitt Afrika.

Hon var också en flitig brevskrivare. Hon skrev ofta till vänner och släktingar i både Sverige, Afrika och andra länder där vänner fanns. Hon reste också runt i världen. Det vittnar stämplat om i hennes

pass. En resa gick till Marocko, och på en av hennes sista hemresor planerade hon att besöka en god vän i Tasmanien.

För missionärerna utvecklades livet med kollegorna, vännerna, möten med många människor till en stark gemenskap. Men livsstilen innebar också många uppföringar. Livet som missionär utan egen familj kunde ibland kännas ensamt, långt från släkt och vänner.

I Helgas dagboksanteckningar möts hennes många intryck, funderingar över hennes liv, hennes tro men också hennes tacksamhet för den glädje och styrka hon fann i sitt liv.

Den period som Helga vistades i Sydafrika var också full av politiska svårigheter, med diktatur mot svarta av en vit minoritetsregering och

ett samhälle byggt på praktisk rasåskillnad (apartheid).

För invånarna blev kyrkan och musiken en kraft mot raspolitiken. Genom musiken nåddes också omvärlden av läget i Sydafrika. Skivinspelningar och konserter arrangerades över hela världen till stöd för avskaffandet av apartheid-systemet. Även Svenska kyrkans mission gav ut musikinspelningar.

Helga Andréasson kommenterar inte direkt det politiska läget i Sydafrika, men hon mötte med stor sannolikhet exempel på politiken och rasåskillnader så gott som dagligen.

På Mölndals stadsmuseum finns två av Helgas fotoalbum bevarade i museets öppna magasin.

Linda Frendberg
Mölndals stadsmuseum

Vad vill du läsa om på Arkiverat?

• Arkiverat är ett samarbete mellan Mölndals-Posten och Mölndals hembygdsförening, Föreningsarkivet, Källeredes Hembygdsförening, Lindome

hembygdsgille samt Mölndals stadsmuseum. Vad vill du läsa om? Mejla redaktion@molndalsposten.se!